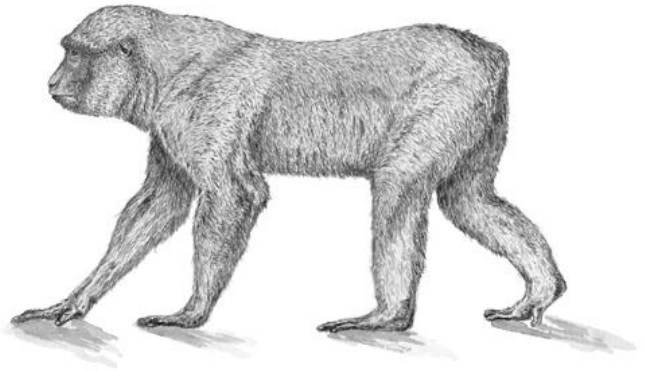

Makaak van Tegelen

Macaca sylvanus florentina

Taxonomie

Klasse: Mammalia (zoogdieren)
Orde: Cercopithecidae (meerkatachtigen)
Familie: Catarrhina (smalneusapen)
Geslacht: Macaca
Soort: *Macaca sylvanus florentina* (Cocchi, 1872)

Karakterisering

Bij het Limburgse plaatsje Tegelen is een onderkaak van een makaak gevonden van twee miljoen jaar oud. Deze vondst toont aan dat er in het Vroeg-Pleistoceen in ons land apen hebben geleefd. Het gaat om een aap die veel lijkt op de Berberaap of Magot, die vandaag de dag nog voorkomt op de rots van Gibraltar in Zuid-Spanje. Makaken hebben van alle apen de noordelijkste verspreiding: ook in koudere klimaten kunnen ze goed leven. Waarschijnlijk leefde de makaak van Tegelen dan ook niet in een heel warm klimaat.

Uiterlijk/morfologie

De makaak van Tegelen was een vrij stevig gebouwd dier, met een gedrongen uiterlijk, sterk lijkend op de Berberaap, die in het Uiterste Noorden van Afrika leeft. Volwassen dieren konden ongeveer 60 centimeter lang worden en een gewicht bereiken van 13 kilogram. De mannetjes waren wat zwaarder gebouwd dan de vrouwtjes.

Leefwijze

In de klei bij Tegelen zijn zaden en andere plantenresten opgegraven, die aantonen dat de makaak van Tegelen in een gematigd klimaat leefde. Zijn leefgebied bestaat uit dichte bossen langs de oevers van rivieren. Op de grond en in de bomen zochten de dieren naar vruchten, noten en bladeren. Bij het klimmen zullen ze zich met hun staart aan takken hebben vastgehouden. Vermoedelijk leefden de makaken in troepen, onder leiding van een volwassen mannetje. Een dergelijke troep heeft natuurlijk veel voedsel nodig. Dit was in de weelderige bossen volop te vinden. In de kleilagen bij Tegelen zijn vooral wilde druiven en diverse soorten noten aangetroffen.

Geografische verspreiding

Fossiele resten van de *Macaca sylvanus* zijn in verschillende Europese landen gevonden: Frankrijk, Italië, Spanje, Duitsland, Hongarije en Engeland. Daarnaast zijn ook vondsten bekend uit Afrika en Azië. De soort had dus een groot verspreidingsgebied. Tegelen is de noordelijkste vindplaats, Limburg lag dus aan de rand van het verspreidingsgebied van de makaak. Tegenwoordig komen makaken nog voor in Noord-Afrika en op Gibraltar, het zuidelijkste puntje van het Iberisch schiereiland.

Voorkomen in de tijd

De makaak van Tegelen is bij ons alleen bekend uit het Vroeg-Pleistoceen. In Centraal-Europa zijn ook resten gevonden uit het Pliocene en het Laat-Pleistoceen, dus daar kwam de soort eerder voor en heeft hij langer stand gehouden.

Evolutie

Over de evolutie van de *Macaca Sylvanus* is niet veel bekend. Het is nog onduidelijk van welke voorouder de soort afstamt en in welke periode hij is ontstaan(2).

Vindplaatsen in Nederland

Fossielen van de makaak van Tegelen zijn zeldzaam in ons land. Tot nu toe zijn er alleen resten aangetroffen in de kleilagen bij Tegelen in Midden-Limburg, en bij Hummelo, Hengelo, Koerhuisbeek, Rees en Deventer(1).

Het gaat meestal om onderkaken die verpakt zitten in kleiknollen (zogenaamde concreties). Daardoor zijn ze erg goed bewaard gebleven, de klei heeft de gebitten namelijk beschermd.

Bronnen / tips om verder te lezen

Boeken en tijdschriften

1. Grzimek, B., 1973. Het leven der dieren; deel 10 zoogdieren 1. Het Spectrum, Utrecht.
2. Hoek Ostende, L. W. van den., 1990. Tegelen ons land 2 miljoen jaar geleden. Teylers Museum, Haarlem.